

השחיטה
וצער בעלי חיים

סקירה מקיפה לאור הרקע
המדעי כיום

מאת
ישראל מאיר לוינגר

בהוצאת

משכיל לדוד

ע"ש פרץ הגר"ד נשר (אדלר) זצ"ל

מפעלי תורה וחוראה המכון התורני לכשרות

ירושלים - תשס"ד

**נדפס בהשתתפות קרן
Bollag-Herzheimer Stiftung
Basel**

**לזכרם של
Irene Bollag Herzheimer
Dr. Hans Jakob Bollag**

ניתן להשיג את הספר:

**מכון "משכיל לדוד"
רחוב אבישר 7
ת.ד. 6170 ירושלים 91061
טל: 6236710 פקס: 6244955**

כל הזכויות שמורות

**כתובת המחבר:
הרב ד"ר ישראל מאיר לוינגר
רח' בית וגן 51
ירושלים
טל: 02-6428483 פקס: 02-6411955**

צילום לוחות הדפסה וכריכיה
"חסד ואמונה" אהליאב 25 טל. 02-5373714

תוכן הענינים

ה	הסכמה ומכתבי המלצה	
ט	הקדמה	
י"א	פרק א	צער בעלי חיים לאור היהדות
ט"ו	פרק ב	שחיטה הומאנית
י"ז	פרק ג	השחיטה
כ	פרק ד	סיכום התופעות בשחיטה
כ"ג	פרק ה	ההכנה לשחיטה
ל"ה	פרק ו	תמונת כללית על הנעשה בשחיטה ולאחריה
מ"ג	פרק ז	אספקת דם למוח
נ"ג	פרק ח	זרימת הדם למוח בשעת סגירת עורקי הראש ובשעת חתיכתם
ס"ב	פרק ט	לחץ הדם בבהמה אחרי השחיטה
ס"ט	פרק י	השפעת השחיטה על הלב
ע"א	פרק י"א	השפעת השחיטה על מערכת העצבים
ע"ז	פרק י"ב	השפעת השחיטה על תרשימי המוח
ק"א	פרק י"ג	השפעת השחיטה על מערכת הנשימה
ק"ד	פרק י"ד	השחיטה ופסיכולוגיה של בעלי חיים
ק"ח	פרק ט"ו	השחיטה ואיכות הבשר
ק"י"ז	פרק ט"ז	השחיטה בהשוואה לשיטות טביחה אחרות
קכ"ד	פרק י"ז	הערכת השחיטה כשיטת טביחה
קכ"ה	פרק י"ח	הדת היהודית, ההימום וחופש הדת
קכ"ח	פרק י"ט	השחיטה היהדות בארצות השונות בעולם
	נספחים	
קל"ג	א	החוק היהודי בקשר לאכילת בשר
קל"ה	ב	חופש הדת
קל"ז	ג	חוות דעת חדשות בעניין השחיטה
קנ"ג	ד	מסמכים
ק"ס	ספרות	בלועזית
קע"ג		בעברית

Rabbi Eliyahu Bakshi Doron

Harishon Lezion

Dean of Binyan Av Institutions

אליהו בקשי דורון

הראשון לציון

נשיא מוסדות בנין אב

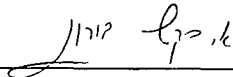
ב"ה, ט' סיון תשס"ג

מכתב הסכמה

דיני החיה הנאכלת, השחיטה ושאר מאכלות אסורות, נכתבו בתורה, בחומש ויקרא, שהוגדר כתורת כהנים, וכן בתורה שבעל פה, במסכת חולין, העוסקת בהלכות שחיטה ומאכלות אסורות, נשנית בסדר קדשים. ואף הרמב"ם הביא הלכות אלו בספר הקדושה, לפי שמקדש עמו ישראל שקדשנו במצוותיו, הבדילנו מן העמים וציוונו לשמור על השלחן הטהור כיסוד לעבודת הקודש. על קדושתו של השלחן נאמר: ויאמר אלי זה השלחן אשר לפני ה'. פתח במזבח וסיים בשלחן, בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר, עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו (חגיגה כז.), וישראל קדושים שומרים על השלחן הטהור, השומר אותם ומבדיל אותם בקדושתם מן העמים, השחיטה הכשרה כיסוד השלחן הטהור, נשמרה בקפידא בכל קהילות ישראל. דווקא משום חשיבותה, הביאה את העמים להתנגד לה ולגזור בה גזירות, כדרך שהתנכלו לכל דבר שבקדושה. ואם בדרות עברו גזרו האומות גזירות על דת ישראל בגלוי, כדי להעבירם אתם, בעולם המודרני מבקשים לגזור גזירות במעטה של קדמה כשהמטרה היא לבטל את קדושת ישראל. במדינות רבות בקשו העמים לאסור את השחיטה מטעמים שונים, כצער בעלי חיים, רחמנות, מסיבות בריאות, הגיינה וכדומה. חכמי ישראל ופרנסיהם עמדו בפרץ. יש מדינות שבטלו הגזירות, ויש מדינות שאסרו השחיטה הכשרה.

בואו ונחזיק טובה להרה"ג ישראל מאיר לוינגר שליט"א רבה לשעבר של בול, שחקר ודרש והוכיח את חשיבותה של השחיטה היהודית ומעלותיה, שכלל התורה דרכיה דרכי נעם ואין בה צער בעלי חיים ולא חשש ח"ו לבריאות והגיינה ושאר טענות שנטענו. כמי שידיו רב לו בחכמה זו, אסף מחקרים בקובץ נפלא שיצא לאור השם "השחיטה לאור הרקע המדעי בשנות האלפיים". הספר יצא לאור בלע"ז כתשובה לגזירות קיימות במדינות אירופה. מאחר שהיה בו תשובה לחוקי האומות שרצו לגזור על השחיטה. לצערנו הרב טענות השווא כנגד השחיטה הכשרה תפסו להם אחיזה, גם בקרב בני עמנו, והן רבים עתה עמי הארצות שדוגלים בטענת הקירוב, ואוחזים בחבלי שווא לטעון כנגד השחיטה, ולצערנו משמיעים קול ברבים ורוצים להגביל גם בארץ שחיטה כשרה. על כן נתבקש הרב המחבר שליט"א להוציא לאור הספר החשוב בלשון הקודש בכדי לברר אמיתתה של תורה שכל דרכיה דרכי נעם ולהראות יפיה והדרה של השחיטה הכשרה לעיני העמים, שיש בה זריזות, זהירות, רחמנות ומניעת צער וכדומה.

והנני לברך את הרב המחבר שליט"א ואת מכוון משכיל לוד שזיכו לברך על המוגמר, להוציא לאור הספר בלשון הקודש להגדיל תורה ולהאדירה. ויזכה המחבר להמשך במחקריו ובספריו מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא וכל טוב סלה.

בית אריאל, רח' הסכנה 5, בית וגן, ירושלים סניף 91164 ת.ד. 16498
סל: 02-6446660 פקס: 02-6446466

Beit Ariel, 5 Hapigsa St. Beit Vegan, Jerusalem Zip Code: 91164 P.O.B: 16498
Tel: 02-6446660 Fax: 02-6446446

Vorwort

Die möglichst angst- und schmerzfreie Schlachtung ist ein alter Auftrag für den Menschen. Der Verfasser des vorliegenden Buches ist sowohl promovierter Tierarzt als auch Rabbiner einer Israelitischen Gemeinde. Seine zur 1961 erfolgten Promotion gehörende Dissertation hat er bei dem international bekannten Veterinärphysiologen der Universität Zürich, Prof. Dr. H. Spörri, angefertigt; sie trug den Titel: "Untersuchungen zum Schächtproblem". Diese ergänzte er mit weiteren Untersuchungen zu einem Buch: "Medizinische Aspekte des Schächtens". Dieses Thema hat ihn die folgenden Jahre bis heute intensiv beschäftigt. So konnte das neue in englischer und deutscher Sprache vorliegende Werk entstehen, in dem er sich ausschliesslich mit dem Schächten nach israelitischem Ritus befasst.

Das Schlachtrecht gilt in Deutschland als ein integrierender Bestandteil des Tierschutzrechtes. Das hierin unter "Ausnahme" verankerte religionsgesetzliche Schlachten/Schächten wird in diesem Buch von allen relevanten Seiten behandelt; dabei werden die jüdischen Religionsgesetze ebenso wie physiologische Grundlagen und die technischen Voraussetzungen übersichtlich dargestellt. Selbstverständlich finden neuere wissenschaftliche Untersuchungen und Thesen gebührende Beachtung. Ablehnende Ansichten werden beachtet und unter physiologischen wie religiösen, aber auch technischen Aspekte widerlegt.

Da die korrekte Ausführung sowohl beim Fixieren des Tieres wie bei der Schnittführung (z.B. vorherige Prüfung des speziellen Schächtmessers auf Schärfe) ausschlaggebend für das schnelle Ausschalten der Schmerzempfindung auch im Sinne einer Betäubung durch schnellstes Ausbluten aus beiden grossen Halsgefässen ist, muss der Art der Ausführung des Schächtens grösste Aufmerksamkeit gewidmet werden. Das Wissen dieses Buches könnte die Grundlage und ein Leitfaden für einen wünschenswerten "Fertigkeitsnachweis" eines Schächters sein.

Der Bitte, das Vorwort für die deutschsprachigen Ausgabe dieses Buches zu schreiben, bin ich gern nachgekommen, auch weil ich mich einem wissenschaftlich begründeten Tierschutz verbunden fühle und diese Monographie für einen wertvollen Beitrag zur Klärung dieses oft äusserst konträr diskutierten Themas halte.

Wilhelm Schulze, Hannover (Prof.Dr.med.vet.Dr.h.c.)
ehem. Direktor der Klinik für kleine Klauentier der
Tierärztlichen Hochschule Hannover

29. Juni 1996

PREFACE

As splendid and wonderful as Nature appears to be, it can also be hard, cruel and pitiless. The preservation of the multitudinous form of animal and plant life, as well as their further differentiation and development is, due to limitations of space, only made possible by the reality of death through old age, sickness, hunger, thirst or destruction by other living things. Plants provide food for many animals and these, in turn, provide food for other animals and man. A world in which all existing animal-forms could live together in harmony is a vain wish. How could a tiger, with his ripping, dagger-like teeth, or a poisonous snake, or a squid with his grasping tentacles otherwise nourish themselves?

As long as mankind is not permitted to survive without involving the death of other living things, we are at least obliged to kill meat-producing animals in such a way that they suffer the least amount of pain and fear. In an attempt to meet this ethical premise, or on the basis of judgments which have usually not been critically prepared, the slaughter of cattle according to Jewish ritual has been forbidden in certain countries.

In 1958, the Swiss-Israelite Association of Communities requested that the Veterinary-Physiology Institute of Zurich University study the question of the compatibility of kosher slaughter and present animal-protection laws. In experiments which lasted several years, and in which Dr. I.M. Levinger participated, this problem was investigated. The results were published in his inaugural dissertation of 1961 entitled "Untersuchungen zum Schächtproblem". Dr. Levinger then continued these studies in Israel, the results of which, together with earlier Zurich experiments, provide the contents of the book at hand, "Medical Aspects of Shechita".

Many judgments have previously been drawn regarding ritual slaughter, in which contradictory opinions have often appeared and re-appeared. The monograph at hand is, in my opinion, a worthy contribution toward the clarification of this often-contested problem.

*H. Spörri
(Head of the Institute of
Veterinary Physiology
University of Zürich)*

הקדמה

ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. כל פעם שמחבר זוכה להכין ספר, זה עבורו משהו מיוחד.

בשבילי, ספר זה אינו דבר מיוחד. עוד מזמן שהתחלתי באוניברסיטה, התחלתי לעסוק בנושא זה. את עבודת הדוקטוראט הראשונה שלי עשיתי באוניברסיטת ציריך, בהדרכתו הנכבדה והטובה של פרופסור ה. שפורי ז"ל. הוא הסכים להדריך אותי, כי אמר שהוא תמיד מתנגד לדעות קדומות ואיסור השחיטה בשוויון הוא דעה קדומה. כשבאתי לבקש עזרתו של פרופסור אחר, הוא התנה אתי שלא אזכיר את שמו בעבודה. הוא לא רצה להסתבך עם אגודות למניעת צער בעלי חיים, למרות שידע שאיסור השחיטה מקורו באנטישמיות ולא רק בגלל צער בעלי חיים.

הספר הופיע לראשונה כעבודת דוקטוראט בגרמנית ואח"כ כחלק מספרם של האחים מונק: עדות נאמנה על מאבק השחיטה באירופה, בצורה מקוצרת בעברית, ובהרחבה באנגלית. במשך השנים עסקתי בנושא והעמקתי בו ובשנים האחרונות יצא הספר בגרמנית ואנגלית ועכשיו גם בצורתו זו בעברית.

הספר שבו אנו עוסקים כעת הוא, כאמור, תרגום לעברית, עם כמה השלמות. הספר נדפס באנגלית ובגרמנית, ועוסקים בתרגומו אף לצרפתית. הוא מיוחד, מפני שהוא פורס יריעה מדעית ונוגד סברות שאינן מדעיות. הנושא שחיטת בעל חיים ללא הימום מוקדם, מעורר בפי העם התנגדות. זו נובעת מתוך הרגשה ואולי אף מתוך תודעה אנטישמית.

בשנים האחרונות התברר, שהתעמולה שעושים ארגוני המלחמה בצער בעלי חיים, הגיעה גם לישראל. פרסמנו חלקים נכבדים מעל דפי "תהודת כשרות" ואנו רואים שיש צורך בפרסום מלא של הספר, גם בעברית.

תודתי שלוחה בזה לכל מי שעזרני: פרופסור וו. שולצה מהנובר, לקרן בולג הרצהיימר ולמכון משכיל לדוד, שאפשרו הוצאת הספר במתכונתו הנוכחית, וכן לכל המדפיסים והמגיהים - שאו ברכה מאת ה'.

ב"ה ערב ראש חודש כסלו תשס"ד

י.מ. לוינגר